

JAARVERSLAG 2006

Campagne Bouwen en Borneo

De aanloop

Sinds 2002 voeren FSC-Nederland en het Wereld Natuurfonds een campagne onder het motto “*Spaar het woud, koop FSC-hout*”. In de Amazone en in Afrika sloeg dit beter aan dan in Borneo.

In 2005 richtte het Wereld Natuurfonds de aandacht op het bedreigde hart van Borneo¹. Vanuit Hoogvliet wordt op die campagne aangesloten. “*De vernieuwing van Hoogvliet mag niet gestoeld zijn op de vernieling van Borneo*” is het kernachtige motto van de verantwoordelijk portefeuillehouder Jacqueline Cornelissen. Op 17 juni 2005 ondertekenen de bouwers in Hoogvliet een overeenkomst om zo veel mogelijk over te stappen op FSC-hout, zo mogelijk uit Borneo – de campagne Bouwen en Borneo is geboren.

Van de bedoeling dit als een olievlek te laten uitgroeien tot een nationale campagne kwam in dat jaar nog niet zo veel.

Naar hogere ambities

Op 26 januari vindt er op initiatief van Jacqueline Cornelissen een ontmoeting plaats met directeur natuurbescherming van het WWF, Gerhard van den Top, en Martien Kromwijk, bestuursvoorzitter van Woonbron, een corporatie die via Jon van Eenennaam mede initiator was van de campagne Bouwen en Borneo.

Gerhard constateert dat de situatie van Borneo somber is. De druk vanuit Maleisië en China is erg groot, de politieke steun is halfhartig, en het FSC gecertificeerde hout vanuit Borneo krijgt vaak een laagwaardige bestemming², ook al omdat er geen vraag naar FSC-hout uit Borneo is. Dat laatste is bijzonder, omdat het probleem dat Nederland ervaart juist is dat er geen aanbod beschikbaar is.

Afgesproken wordt om te proberen deze kip-ei-situatie te doorbreken. Woonbron zal z'n leiderschap in de corporatiesector benutten door te contracteren dat bij tenminste 50.000 woningen die in de komende 5 jaar gebouwd gaan worden, er FSC hout gebruikt zal worden, bij voorkeur uit Borneo. Martien Kromwijk zal daarover z'n collega's benaderen, Gerhard van den Top organiseert een campagnereis door Borneo, en Jacqueline Cornelissen een campagne-event in de zomer in Hoogvliet.

Bliksemstart

De eerste contacten met grote wooncorporaties verlopen zeer succesvol. Op de campagnebrief (zie de website www.bouwenenborneo.nl) komen veel positieve intentieverklaringen terug –

eind maart al richting de 50.000 woningen, die door FSC-Nederland geleidelijk werden omgezet in convenanten.

Eind maart brengt een delegatie, met de voorzitter van FSC-Nederland Jesse Kuijper, Martien Kromwijk, en Wim Ellenbroek van WWF een bezoek aan Borneo. Vooral het bezoek (zie ook de impressie op de website) aan de FSC-gecertificeerde concessie Sumalindho is zeer indrukwekkend – het systeem blijkt zeer goed te werken: de inventarisatie van waardevolle bomen in het woud, de selectiviteit in de kap, de nazorg voor de ecologie en biodiversiteit, de economische ondersteuning van de bewoners van het gebied, de hele keten. Maar onze campagne-keuze bleek ook effectief. De intentie tot hout afname voor 50.000 woningen die kon worden aangekondigd blijkt aan te slaan. Het nieuws verspreid zich snel.

Op 9 mei kon in een bloedhete partytent in het Hoogvlietse Ruigeplaatbos de campagne officieel gepresenteerd worden, in aanwezigheid van astronaut André Kuipers. Daar werd ook de website van Bouwen en Borneo gepresenteerd en sloot de branche organisatie van wooncorporaties Aedes zich aan bij de campagne.

Martien Kromwijk formuleert als nieuwe ambitie dat door de campagne Bouwen en Borneo uiteindelijk een deel van het tropisch woud in het hart van Borneo ter grootte van tweemaal Nederland³ duurzaam behouden moet blijven.

Tijdens de *Nacht van de Natuur* op 28 september, een campagne meeting van het Wereld Natuurfonds op was er veel aandacht voor het project op het grote podium. Diezelfde middag tekende FSC-Nederland een reeks convenanten met nieuwe corporatie-deelnemers. Er zijn inmiddels van meerdere kapconcessie signalen ontvangen dat ze zich willen certificeren; meerdere houthandelaren melden zich – ook die eerder dachten dat grootschalige import van FSC-hout uit Borneo niet meer mogelijk was.

Uitbouwen van de campagne

De campagnedoelen voor 2006 worden bijgesteld. Met het snelle bereiken van de 50.000 moet uiteindelijk ook op een gecontracteerde houtvraag voor 100.000 nieuwbouwwoningen gekomen kunnen worden.

Er zullen contacten worden gelegd om de campagne te verbreden naar de projectontwikkelaars en andere bouwers in Nederland, en vervolgens op vergelijkbare wijze naar andere landen in West Europa.

Jesse Kuijper bezoekt nog tweemaal Jakarta, om de houthandel te ondersteunen bij het zich voegen in de nieuwe keten die ontstaat tussen vraag en aanbod. Het zijn in feite try outs voor een beoogde *conferentie in Jakarta*, waar die keten verder gevormd moet worden.

Op 14 december wordt in Amsterdam een nieuwe reeks convenanten getekend met wooncorporaties en andere partijen. De corporatiecontracten komen nu al op 86.000 nieuwbouw woningen, en ongeveer de helft van dat volume aan hout voor onderhoud en renovatie. Er zijn al genoeg bevestigingen binnen van corporaties om zeer ruim over de 100.000 heen te gaan.

Resultaat tot nu toe

Het campagne resultaat moet echter niet worden gemeten in Nederland, maar op Borneo. De urgentie is daar groot. In het najaar woedde daar 20.000 bosbranden, deels aangestoken om tropisch woud te laten verdwijnen voor ander grondgebruik. Het contract⁴ dit voorjaar tussen drie presidenten van de landen waartoe Borneo behoort helpt daarbij, maar niet genoeg. De overeenkomst⁵ van premier Balkenende met zijn Indonesische ambtgenoot om de aanwas van palmolie plantages af te remmen evenzo. Er is tegenover de illegaliteit en economische druk vanuit Azië een alternatief perspectief nodig, op duurzaam gebruik van het tropisch woud, en dat is FSC certificering.

Begin 2006 was er op Borneo één concessie FSC gecertificeerd. Thans zijn dat er drie, en zullen er achttien deelnemen aan de Jakarta-conferentie dit voorjaar, om kennis te nemen van de vraag, en zich mogelijk te voegen in de keten van duurzaam voortgebracht hout – samen goed voor een oppervlakte van 2 mln hectare.

Begin 2006 was er géén langlopend handelscontract om FSC-hout uit Borneo op de Nederlandse markt te kunnen aanbieden. Inmiddels zijn er tenminste drie houthandels die zich van structureel aanbod hebben verzekerd, goed voor een aanbod op de Nederlandse markt van ...

De houthandel heeft ook een tussenstap in de voortbrengingsketen gedicht door de beschikking te krijgen over een (overgenomen) houtzagerij. Op die manier kan de export uit Borneo lopen op de voorgeschreven wijze, namelijk niet als rondhout, maar bewerkt, zodat de arbeid en toegevoegde waarde voor een belangrijk deel in Indonesië blijft.

Doorgaan in 2007!

De campagne Bouwen en Borneo heeft vaart gekregen. Komend jaar kan hierop worden voortgebouwd. Op 9 februari zal op de Bouwbeurs het covenant voor de 100.000ste nieuwbouwwoning getekend worden. Dit aantal zal ruim worden overschreden, alleen al met de wooncorporaties.

De campagne zal zich vervolgens verbreden naar de Neprom (ontwikkelbedrijven) en Bouwend Nederland (de bouwsector). In het 2^e halfjaar zal de voorbereiding worden getroffen om de campagne te internationaliseren naar West Europa.

Een groter tempo lijkt een overdruk te creëren op Borneo, en de voortbrengingsketen te overbelasten. Het vooruitzicht van verdere vraaggroei is echter zeer van belang om als perspectief te kunnen aanbieden op Borneo.

Op Borneo is de te houden Jakarta-conferentie van groot belang. De omvang van de vraag en de blijvendheid daarvan zijn cruciaal. De Bouwen en Borneo campagne werkt niet met kunstmatigheden of overheidssturing, maar simpel door vraag die voortkomt uit maatschappelijk bewust ondernemen te bundelen, en daarmee de normale economische keten te activeren. Dat is wat feitelijk tijdens de conferentie gebeurt, en daarna stelselmatig wordt doorgezet.

Er ligt een taak voor het Wereld Natuurfonds – samen met de Indonesische autoriteiten – om te bevorderen dat de uitgelokte certificering zó neerslaat op de kaart van Borneo dat zich rond het hart van Borneo (waar nog twintig originele bosstammen rondtrekken en het woud

beschermen) een ketting van duurzame concessies ontstaat. Zo nodig zou het WWF verbindende corridors kunnen verwerven.

Een derde belangrijke activiteit op Borneo zal zijn om de keten verder te verbeteren, inclusief de inbedding bij de lokale autoriteiten, de beschikbaarheid van alle logistieke ondersteuning, opstarten van certificering, beschikbaarheid van zagerijen etc.

31 december 2006

¹ Borneo is – naast de Amazone en Congo – een van de drie grote tropische wouden waar de evenaar door loopt. Omdat het een eiland is vormt de aantasting van de natuur een extra grote bedreiging voor het voortbestaan van diersoorten. Borneo is het laatst overgebleven natuurlijke leefgebied van de Orang Oetan. Borneo heeft een oppervlakte van 14x Nederland, ooit geheel tropisch woud. Thans is hiervan nog maar een gebied van 6x Nederland aaneengesloten woud.

² Borneo brengt het populaire meranti hout voort. Deze boom wordt circa 25 meter lang, en levert daarmee ongeveer 10m³ bruikbaar hout à € 150/m³ (voor transport). Wegens gebrek aan herkende vraag wordt het soms verwerkt tot multiplex en verpakkingsmateriaal.

³ Per woning die gebouwd wordt is circa 7 m³ hout nodig, waarvan 1 m³ voor de kozijnen. Sumalindho levert van een kapconcessie van 269.000 hectare ongeveer 9.000 m³ bruikbaar meranti hout per jaar, wat nog kan worden opgevoerd tot circa 15.000 m³. De campagne Bouwen en Borneo moet dit tot het tienvoudige kunnen brengen, en daarmee tot een oppervlakte van circa éénmaal Nederland. Als deze concessies komen te liggen rondom het hart van Borneo waar nu nog circa 20 originele bewonersstammen rondtrekken (eveneens een gebied van tenminste éénmaal Nederland) dan vormt dit een economisch geborgd cordon om dit hart. Samen 2x Nederland.

⁴ Op 28 maart 2006 tekenden de presidenten van Brunei Darussalam, Indonesië en Maleisië een akkoord om het resterend unieke natuurgebied van Borneo verder te conserveren, en zo de daar aanwezige biodiversiteit veilig te stellen.

⁵ Borneo levert 80% van de productie wereldwijd van palmolie. Nederland is binnen de EU de grootste importeur van palmolie, en staat op de wereldranglijst op de vierde plaats als importeur. Dit verband is in het belang van het natuurbehoud onderkend en vastgelegd.